

jal, kui saksa sedda lina olliwa wenlaste kâest ärrawõitnu nink piiskopi sinna assutanu, ke sedda marahwast ümbrezõri pididi paggana umbussu piimedusest ärrapâstma nink Kristuse läbbi tõtte mañu juhhatama. Sestsamõst Tartu-lina ärrawõitmiseft nink tomikirriko põhjandamisest arwata, olli siin linan kolmsadda ajastaiga järgimõda jumalaorjust Roma-ussu säduse pärra, ni kui muijalke saksamaal, laddina-keli petu, kui lütter saksamaal awwalikult nakse kulutama, et Roma-pappist säetu jumalaorjus ei tullewat jumala sõnaga ehk pühha kirjoga ütte, nink ei juhhatawat õnnisteggija walguse mañu, enge umbussu piimeduse sisse. Se kulutuse päle hädü saksamaal mitmin paigun sesama esitawa Roma-ussu jumalaorjus ärra, nink wõeti üts wastne ülles, se pärra säetu, kuis pühha kirri Wastfen Testamentin oppetap jumala mele pärrast ollewat. Saksamaalt tullu lütteri õige ussu ülleswõtmiseft nink jumalaorjuse parrandamisest hõlli ka siia Liwlandi male, nink kui siin meije ma saksa nink marahwas tundsewa, et parras aig olli, Roma-pappi kaplu nink wõrka katski kakkastada, sis wõeti ka siin Tartu-linan ilma wibimata se wastne, parrandetu jumalaorjuse wiif ülles, mes lütteri ussuselts saksamaal olli säädnu. Eddimäne oppetaja, ke Tartun jumalaorjust parrandetu wiif pärra 1526. ajastajal nakse piddama, olli Melkior Hofmann. Sest ajast peti Tartun fatten kirrikun, Janikirrikun saksa-keli, nink Mariakirrikun ma-keli, lütteri säduse pärra jumalaorjust, ent kolmas kirrik, tomikirrik, jaije Roma-pappi säduse alla, nink kuulti sääl ka päle sedda, ni kui enneke, laddina kele lobbisemist, seni kui kirrik ärrapalli. Se õnnetus sündi 1596. ajastajal õfel enne Janipäiwa. Tomikirriko pappi olliwa nimitetu ajal kirriko lähhadal sure Janitulle pallama läütnu, nink essi mant ärralännu jodut piddama. Seni kui neima kige õ läbbi

wina jõiwa nink horlopi löiwa, läts kirrik tule al pallama, nink kui pappikese Janipäiwa hommungul tahtsiwa kirrikohhe minna paadrit luggema, tullu jo lõnna wasta, et kirrik ollew tullega ärramiñeman. Tullu olli wõimust wõtnu, ni et listutamiseft enamb es olle kõneldagi, nink toost päiwast jaijewa palja müri seisma nink saisiwa nidade enamb 200 ajastaiga jumala tule kâen, seni kui Tartu-linan 1803. ajastajal surekoli säeti. Õnsa laddonu Keisri-herra Aleksandri I arm nink heldus kink tomimäe kige wannu müri kanduga surekolile, nink toost ajast nakkati tomimäe otsan platsi õgwendama nink aigo mõda surekoli tarbiduses mitmasuggutsid hone ehhitama. Tomikirriko müri kaeti läbbi nink löiti weel ni kõwwa ollewat, et neima wäga häste olles kõlwanu kattust nink torni kanda, kui surekolil waja olles olnu ehk nõuw kandnu, kirriko jälle üllesäda. Ent kui särast ettewõtmist keake es mõista kitta, sis wõeti se nõuw ülles, kiik ramatid, mes surekoli tarbiduses aigo mõda ostetas nink korjatas, wañan tomikirrikun paigale panda, nink sepärrast nakkati sis kolmas offa sest wañast kirrikust, nink nimelt se taggumene jaggo, kon wañast altri olliwa, parrandama nink jälle üllessäädma. Raudkattus panti päle nink sisseft tetti alt pörmandust lae kummini kolm sali üts tõise päle ülles. Eggäütten jaun säeti afna nink usse ette nink tetti ahju sisse, ni et ka talwitsel aol salin ni kui ellomajan parras lämi olles. 1806. ajastajal olli kiik walmis nink ramato widi sinna nink panti õma kõrda nink sädust mõda nidade ülles, kuis arwati appar nink sündsa ollewat. Parhilla saisiwa kolmen salin wäga keñaste nink targaste säetu enamb 70,000 ramatut sainu mõda laeni rijolide pääl üllewan, nink ehk neima kül sääl waiplikun koan sõnnake ei lausu, siski kulutawa neima neile, kea neid mõdistwa prufi, surembat tarkust nink selgembat jumalatummist,